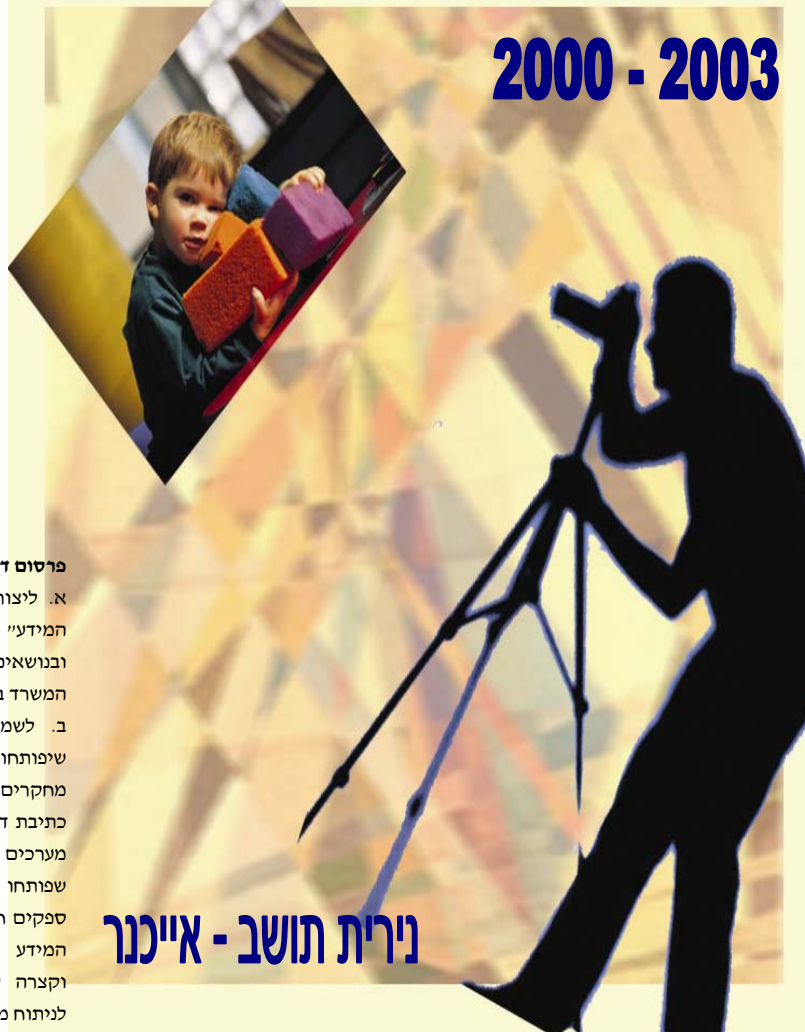

דפי מידע בנושאי שוק העבודה

רשימת דפי מידע

את הרשימה המלאה ניתן לראות באתר האינטרנט שלנו: www.moit.gov.il/personell.asp

היתרים לילדים עובדים בפרסומות ובהופעות ציבוריות

2000 - 2003

פרסום דפי המידע נועד:

- א. ליצור באופן שוטף את "סביבת המידע" בנושאי שוק העבודה בכלל, ובנושאים הקשורים לתחומי אחריות המשרד בפרט.
- ב. לשמש חיישן לאיתור נושאים שיפותחו בבוא העת לסקירות, מחקרים וכתבי עמדה.
- ג. כתיבת דפי המידע תתבסס בעיקר על מערכים סטטיסטיים ייעודיים שפותחו ברשות וקבצי נתונים של ספקים חיצוניים למשרד. הדגש בדפי המידע יושם על הבהרה פשוטה וקצרה של הנתונים מבלי להיכנס לניתוח מעמיק של החומר.

נירת תושב - איינור

נובמבר 2004

1. היתרים לילדים עובדים בפרסומות ובהופעות 2000 – 2003
2. השתתפות נשים ערביות בכח העבודה בעשור האחרון, יוני 2004
3. חופשת לידה והשתלבות בעבודה, מרץ 2004
4. מי שואפת להיות מנהלת, יולי 2003
5. פיטורי נשים בהריון ובמהלך טיפולי פוריות, יוני 2003
6. הטרדה מינית בצבא, דיווחי נשים לאחר שיחרורן, אפריל 2003
7. עובדים זרים שגורשו מישראל בשנת 2002, אפריל 2003
8. הטרדה מינית בעבודה בקרב נשים יהודיות בגילאי 45-20, ינואר 2003
9. היעדרות נשים עובדות בהריון והפגיעה בקידומן, מרץ 2003
10. גם שכיר וגם עצמאי, ינואר 2003
11. הנפלטים מהעבודה עובדים חדשים או ותיקים?, ינואר 2003
12. פערי אבטלה – מה השתנה? יישובי פיתוח בהשוואה למרכז הארץ, אוקטובר 2002
13. אמהות רווקות – דיוקן 2000, ספטמבר 2002
14. מצבם התעסוקתי של מובטלים שנתיים מסיום ההכשרה המקצועית, אוגוסט 2002
15. גיל פרישה לפנסיה – העדפותיהן של נשים, 60 או 65?, אוגוסט 2002
16. אמהות יוצאות לעבודה, ולאן הילדים?, אוגוסט 2002
17. עבודה חלקית לא תמיד מרצון, ינואר 2002
18. מובטלים המבקשים להקים עסק, יולי 2002
19. פערים בין נשים לגברים בהשתתפות בכח העבודה השווה בינלאומית, יוני 2002
20. עובדות זרות שנכנסו לישראל בהיתר במהלך השנים האחרונות, יוני 2002
21. חיפוש מול מציאת מקום עבודה של בוגרי הכשרה מקצועית, יוני 2002
22. עובדים זרים ללא היתר שגורשו מישראל בשנת 2001, מאי 2002
23. שוק ה-CALL CENTER בישראל, מאי 2002

ממצאים עיקריים

החוק בישראל אוסר העסקת ילדים כל עוד לא מלאו להם 15 שנה¹. עם זאת ילדים מגיל שנה ומעלה², מורשים לעבוד בהופעות ובפרסומות בכפוף לקבלת היתר העסקה³ ועמידה בתנאים המוגדרים בחוק ובתקנות.

בישראל ישנם כ- 1.9 מליון ילדים בגילאי 0-14. כ- 1800 ילדים בממוצע מידי שנה קבלו היתרים לעבודה⁴ בהפקות או בפרסומות, בין השנים 2000 עד 2003. במהלך התקופה הועלו בממוצע כ- 290 הופעות בשנה ובכל הופעה הועסקו בין 5 ל- 8 ילדים בממוצע.

החל משנת 2000 גדל בהתמדה מספר ההופעות שהשתתפו בהן ילדים. בין שנת 2000 ל-2003 גדל מספר היתרי העסקה בכ- 10%. עם זאת, ממוצע הילדים שהועסקו בכל הופעה קטן בהתמדה במהלך השנים.

בממוצע כ- 30% מהפעילות של עבודת הילדים וההופעות מתרחשים בחופשת הקיץ.

בשנת 2003, הגיעו מרבית הילדים שקבלו היתרי עבודה מאזור תל אביב והמרכז, (86.2%) חמש הערים מהם הגיעו מרבית הילדים העובדים הן- ת"א, ראשון לציון, רמת גן, רעננה ופתח תקווה.

54.1% מהילדים שקבלו היתר עבודה בשנת 2003 היו בנות.

כ- 28.3% מהילדים שקבלו היתרי עבודה בשנת 2003 נמצאו בטווח הגילאים שבין 6 עד 11. מהם כ- 42% ילדים בגילאי 10 עד 11 שעבדו בהופעות ציבוריות. כ- 18.5% מקבוצת הילדים הנם פעוטות בגילאי שנה ועד ארבע.

בשנת 2003 קיבלו כ- 13% מהילדים היתר לעבוד יותר מפעמיים.

עד גיל 15, שכר העבודה לשעה על פי חוק שכר מינימום הנו 13.49 ₪. אולם ישנם ילדים המקבלים שכר גבוה בהרבה הנאמד בכ- 300 עד 1200 דולר להפקת פרסומת בת יום עד שני ימי עבודה, בהתאם לשעות העבודה המותרות בחוק לפי גיל הילד. לצד קומץ מצומצם של ילדים המשתכרים בשכר גבוה, ישנם ילדים שמוגדרים כמתנדבים ואינם מקבלים כלל שכר לעבודתם.

על פי הערכות ארגון העבודה העולמי ישנם ברחבי העולם כ-211 מליון ילדים עובדים בגילאי 5 עד 14 בהם כ- 2.5 מליון במדינות המפותחות. ישנם כ-8.4 מליון ילדים עובדים בעולם בגילאי 5 עד 17, הנתונים בסכנה חמורה מרביתם במדינות העולם השלישי ומדינות המתפתחות אולם התופעה אינה פוסחת על מדינות מפותחות בהן כ-420 אלף ילדים מועסקים בזנות ובפורנוגרפיה, כ- 111 אלף מועסקים בפעילויות בלתי חוקיות אחרות לרבות עבדות ולחימה.

1. וגם כשמלאו להם 15 שנה - כל עוד חל עליהם חוק לימוד חובה, התשי"ט - 1959, ואף אז מגביל העסקתם בעבודות מסוכנות מסוימות.

2. ולפי המלצה מיוחדת של ועדה מייעצת, רשאי שר התמיית להעסיק גם ילד שטרם מלאה לו שנה בהופעה ציבורית ובפרסומות. פירוט החוק בהמשך הדף.

3. על פי חוק עבודת הנוער התשי"ג גיל העסקה המינימלי לילדים- 15 שנים ובחופשת הקיץ 14 שנים.

4. היתרי העבודה מהווים אינדיקציה להעסקת הילד, עם זאת יש לציין כי הוצאת ההיתר אין פירושו שהילד אכן עבד. ואי הוצאת היתר אין פירושה שהילד לא עבד

רקע

עבודת ילדים הינה תופעה מוכרת משחר ההיסטוריה, אך היא הלכה ופחתה ככל שהמדינות הפכו מפותחות יותר. מדינות נאורות הגבילו בחקיקה לפני שנים רבות את עבודת הילדים והעניקו להם מסגרות השגחה ולימוד שלימים התמסדו למסגרות המוכרות של גני ילדים ובתי ספר.

דף מידע זה עוסק במתן היתרי עבודה לילדים בישראל, בהופעות ציבוריות ובפרסומות בגילאי שנה⁵ עד 15. הופעה ציבורית היא כל הופעה של ילד מול קהל כגון: הצגות, סרטים, הופעות בדרמות מקוריות. בעוד שפרסומת, משכה קצר ומצולם ביום עד שני ימי עבודה העסקה בהופעות ציבוריות ממושכת יותר. ילדים עובדים לדוגמא כדוגמנים, שחקנים, זמרים, נגנים או ניצבים. לא אחת "מאיצים" ההורים בילדיהם להצטלם ל"אלבום תמונות" שספק אם השקעתם מעבודת הילד תכוסה בעתיד. ברקע הדברים חשוב להדגיש כי סיכויו של הילד לעבוד אינם גבוהים היות ורק אחוז מזערי מהילדים עובדים מידי שנה.

דף המידע עוסק בהצגת תמונת מצב על מתן היתרים לעבודת ילדים על פי חוק, אך יש לשער שתופעת הילדים העובדים רחבה מתמונת המצב שעולה, מדובר בעיקר על העסקה בלתי חוקית, של ילדים המגיעים ממשפחות עניות אשר בלית ברירה נאלצות להיעזר בילדים על מנת להגדיל את הכנסות משק הבית. הילדים עובדים לדוגמא ברוכלות, בשווקים, בצמתים במכירת דגלים ופריחים.

מתוך כוונה להגן על ילדים עובדים בהיתר נקבעו בישראל הוראות מפורטות על שעות העבודה וההפסקות במהלכה, על בטיחות הילדים, זכותם ליחס הולם, ועל תכנים הולמים. אלו באים למנוע נזק התפתחותי אם ייחשף הילד לחוויות שאינן יכול להכילם מבחינה רגשית, כגון אלימות או מסרים בעלי תוכן מיני. כמו כן, הילד עשוי להתנתק מסביבת בני גילו, ולאבד את הרצף במסגרת הלימודית.

עבודת ילדים בישראל, בהופעה ציבורית או בפרסומת, מותרת רק על פי היתר מיוחד, שיכול להינתן בכפוף, בין השאר, להתחייבות לקיים את התנאים המפורטים בהיתר ובתקנות. שר התמ"ת הוא בעל הסמכות לפי חוק למתן היתרים להעסקת ילדים בהופעה ציבורית ובפרסומת ולמתן היתרים לתיווך להעסקה זו (וסמכותו זו הועברה על ידו לאגף הפיקוח על העבודה במשרד התמ"ת). האכיפה על קיום תנאי התקנות וההיתר מבוצעת ע"י מפקחי האגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה (תמ"ת).

השוואה בינלאומית מלמדת כי עבודת ילדים רווחת בעיקר במדינות העולם השלישי. במדינות בהן ישנה מערכת חינוך המהווה מסגרת יציבה עבור ילדים, נמצא כי נמוך אחוז הילדים העובדים. העיסוק המרכזי במדינות המרבית להעסיק ילדים, הנו במשקי בית העובדים למטרות רווח או ברוכלות. עם זאת, ישנו אחוז לא מבוטל של ילדים בגילאים צעירים ביותר במדינות המפותחות, המועסקים בעבודות המהוות סכנה לחייהם, כגון- פורנוגרפיה, עבודות ולחימה.

מטרות דף המידע:

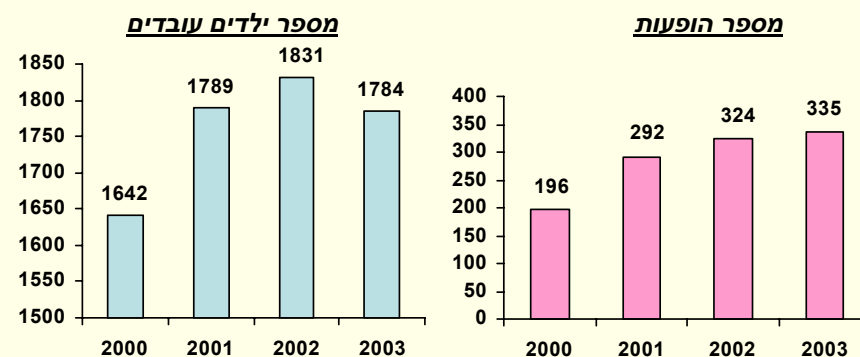
- הצגת נתונים- היקפי העסקה בהיתר של ילדים בישראל במהלך השנים האחרונות, הצגת תמונת מצב בשנת 2003, לפי גיל, תחומי פעילות, מגדר, מספר הופעות לילד ואזור מגורים.
- הצגת ההיבט החוקי של עבודת ילדים בהיתר בישראל, ופירוט התקנות ושכר
- הצגת תהליך הוצאת היתר עבודה
- מערך אכיפת תקנות העסקת ילדים וענישה
- הצגת תמונת מצב של עבודת ילדים בעולם

הצגת תמונה על עבודת ילדים משמעותית בעיקר על מנת לעלות את המודעות הציבורית לחוק העבודה וכן להגברת ציות מעסיקים. דף מידע זה מצטרף לפעילות של איסוף מידע בתחום עבודת נוער וילדים.

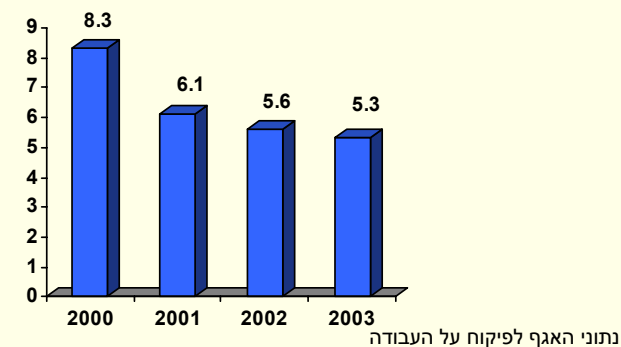
מתן היתרים לעבודת ילדים בישראל, 2000-2003

החל משנת 2000 חל גידול במספר ההופעות בהן עבדו ילדים וכן גדל מספר הילדים העובדים בהיתר.

כמה ילדים עובדים מידי שנה?

ממוצע ילדים להופעה

שיעור הילדים העובדים בפרסומות ובהופעות ציבוריות הינו מזערי, כ- 1800 ילדים בממוצע לשנה עבדו בהיתר בין השנים 2000 - 2003, מתוך 1.9 מיליון ילדים בישראל בגילאי 0 עד 14.

במהלך התקופה הנדונה הועלו בממוצע כ- 290 הופעות בשנה בהן הועסקו ילדים בהיתר.

במהלך התקופה לעיל נתנו בכל הופעה בין 5 ל- 8 היתרי עבודה בממוצע.

עד גיל 15, שכר העבודה לשעה על פי חוק שכר מינימום הנו 13.49 ₪. אולם ישנם ילדים המקבלים שכר גבוה בהרבה הנאמד בכ- 300 עד 1200 דולר להפקת פרסומת בת יום עד שני ימי עבודה בהתאם לשעות העבודה המותרות בחוק לפי גיל הילד. לצד קומץ מצומצם של ילדים המשתכרים בשכר גבוה, ישנם ילדים שמוגדרים כמתנדבים ואינם מקבלים כלל שכר לעבודתם.

עבודת ילדים במהלך השנה ובחופשת הקיץ 2000-2003

כשליש מהעסקת ילדים בהיתר מתרכזת בעיקר בחופשת הקיץ, כאשר העסקתם נוחה יותר מבחינת החוק, מאחר ואין הם מחמיצים ימי לימוד בנגים ובבתי ספר.

שנה	ילדים שקיבלו היתר להופיע		השתתפות ילדים בפעילויות במהלך הקיץ		סה"כ הופעות ²	סה"כ הופעות במהלך הקיץ
	סה"כ	מספר אחוז ¹	מספר אחוז ¹	מספר אחוז ³		
2000	1642	554 (34%)	55 (28%)	196 (35%)	196	55 (28%)
2001	1789	420 (23%)	79 (27%)	292 (33%)	292	79 (27%)
2002	1831	548 (30%)	97 (30%)	324 (33%)	324	97 (30%)
2003	1784	531 (30%)	92 (27%)	335 (31%)	335	92 (27%)
ממוצע	1762	531 (30%)	81 (28%)	287 (30%)	287	81 (28%)

(1) אחוז השתתפות ילדים בחופשת הקיץ מסה"כ ההיתרים (2) בפרסומות ובהופעות ציבוריות

(3) אחוז ההופעות בחופשת הקיץ מסה"כ הופעות

מקור: האגף לפיקוח על העבודה

מספר ההופעות בחופשת הקיץ עלה באופן משמעותי במהלך השנים 2000 - 2003, לעומת זאת מספר הילדים המועסקים בהיתר עלה באופן מתון הרבה יותר. לדוגמא מספר ההופעות בשנת 2003 עלה כמעט פי שניים לעומת שנת 2000 (92 לעומת 55), בעוד מספר הילדים העובדים עלה באופן מזערי (548 לעומת 554).

בממוצע כ- 28% מהפעילות של עבודת הילדים וההופעות מתרחשים בחופשת הקיץ

מקבלי היתרים לפי גיל, תחומי פעילות, מגדר, מספר הופעות לילד, אזור מגורים, שנת 2003

התפלגות לפי גיל - כ- 28%, מהילדים שקבלו היתרי עבודה נמצאו בטווח הגילאים שבין 6 עד 11, 42% מהמופיעים בהופעות ציבוריות הינם ילדים בגילאי 10 עד 11. כ- 18.5% מקבוצת הילדים הנם פעוטות בגילאי שנה ועד ארבע.

התפלגות קבוצות גיל לפי תחומי הפעילות, 2003

גילאים	סוג ההופעה	מס' ההיתרים לעבודות ילדים	אחוז העובדים מתוך סה"כ
1-4 ¹	כל הופעה	330	18.5%
5	בפרסומת	121	6.8%
6-11 ²	בהופעה ציבורית**	505	28.3%
	בפרסומת	355	19.9%
12-15	בהופעה ציבורית	374	21%
	בפרסומת	99	5.5%
	סה"כ	1784	100%

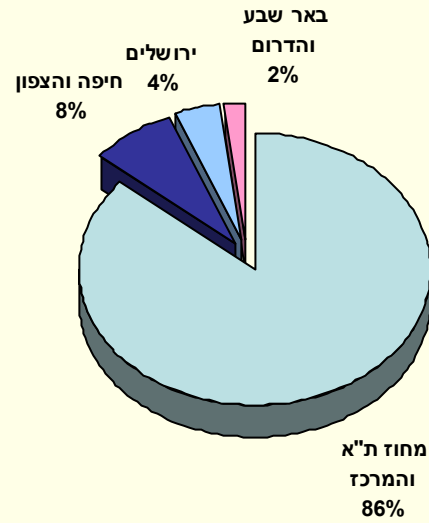
(1) בגילאי שנה עד 5 מועסקים מרבית הילדים בפרסומות, עם זאת החוק מגן גם על פעוטות המועסקים בהפקות ציבוריות. (2) מהם 211 (42%) בגילאי 10-11.
מקור: נתוני האגף לפיקוח על העבודה

התפלגות לפי מגדר הילדים - 54.1% מהילדים שקבלו היתר עבודה היו בנות ו- 45.9% בנים

ילדים המרבים להופיע - כ- 13% מהילדים הופיעו יותר מפעמיים.

התפלגות לפי אזור גיאוגרפי - כ- 86% מהילדים שקבלו היתרי עבודה הגיעו מאזור תל אביב והמרכז. חמשת הערים מהן הגיעו מרבית הילדים העובדים הן- ת"א, ראשון לציון, רמת גן, רעננה ופתח תקווה.

התפלגות אזורי מגורים של ילדים העובדים בהיתר

מקור: האגף לפיקוח על העבודה

ילדים עובדים בישראל - ההיבט החוקי**רקע חוקי-**

חוק עבודת הנוער, התשי"ג – 1953, קובע את גיל 15 כגיל מינימלי להעסקת ילדים, אך מוסיף וקובע הגבלות גם על מי שמלאו להם 15 שנה. כך למשל מגביל החוק העסקת ילדים או נערים שחל עליהם חוק לימוד חובה, התשי"ט – 1949, וכן מגביל, ואף אוסר בחלק מהמקרים, העסקתם בעבודות מסוכנות מסוימות. על בסיס החוק הותקנו תקנות בשנת 1999 שמטרתן להגן על ילדים עובדים.

על פי חוק עבודת הנוער : ילד- פירושו מי שעדיין לא מלאו לו 16 שנה. צעיר נחשב מי שמלאו לו 16 שנה, אך עדיין לא מלאו לו 18 שנה ונער- פירושו- ילד או צעיר.

העסקת ילדים שטרם מלאו להם 15 שנה מותרת על פי החוק רק בשני מצבים חריגים :

(א) בזמן חופשת לימודים תותר העסקה – ובלבד שמלאו לילד 14 שנה ושהמדובר בעבודה קלה ובלתי מזיקה.

(ב) העבודה בהופעות ציבוריות או בפרסומות – מגיל שנה ואילך, וזאת רק לפי היתר מאת שר התמ"ת. השר רשאי לתת היתר גם להעסקתו של ילד שטרם מלאו לו שנה בהופעה ציבורית, אם ההופעה היא למטרה חינוכית או לימודית והשתתפות ילד מתחת לגיל שנה חיונית לאור תכני ההופעה – ובלבד שועדה מייצעת מיוחדת המליצה על כך לשר, פה אחד.

תקנות עבודת הנוער העבדת ילד בהופעה או בפרסומת, הותקנו בשנת התשנ"ט – 1999, קובעות את התנאים למתן היתר להעסקת ילד מתחת לגיל 15 בהופעה ציבורית ובפרסומת, ובין השאר מפרטות את שעות העבודה וההפסקות המותרות בהתאם לגיל הילד ומועד ההפקה- בזמן חופשה או במהלך הלימודים. כמו כן הותקנו באותה שנה "תקנות עבודת הנוער (תיווך להעבדת ילד בהופעה או בפרסומת), התשנ"ט – 1999" אשר קובעות את התנאים לקבלת היתר לתיווך ילדים מתחת לגיל 15, להופעה ציבורית או לפרסומת. אין להעסיק ילד שטרם מלאו לו 15 שנה בהופעה ציבורית או בפרסומת ללא היתר, אין לתווך את העסקתו בהם, אלא לפי היתר, וכן חלה חובה על מזמין הופעה או צילומים שבהם אמור להיות מועסק ילד, להתנות את העסקת הילד בקבלת היתרים. כאמור, התקנות חלות על כל השתתפות ילד בהופעה ציבורית ובפרסומת, בין אם היא בתמורה ובין אם לאו, ואף אם לא מתקיימים יחסי עובד ומעביד. התקנות חלות גם על חזרות ואימונים והכנות לקראת הופעה או פרסומת.

החוק מחייב בדיקה רפואית על ידי רופא המשפחה לכל ילד עובד. בעבודות מסוימות אסורה לחלוטין העבדת נער, גם כשמלאו לו 15 שנה, ואילו בעבודות אחרות נקבעו מגבלות על ההעסקה, לרבות דרישה לקבלת אישור רופא תעסוקתי בדבר התאמה לביצוע העבודה, בטרם העסקת הנער.

שעות עבודה ומנוחה נקבעו בתקנות על פי גיל הילד. ראה טבלה בהמשך.

שכר על פי חוק

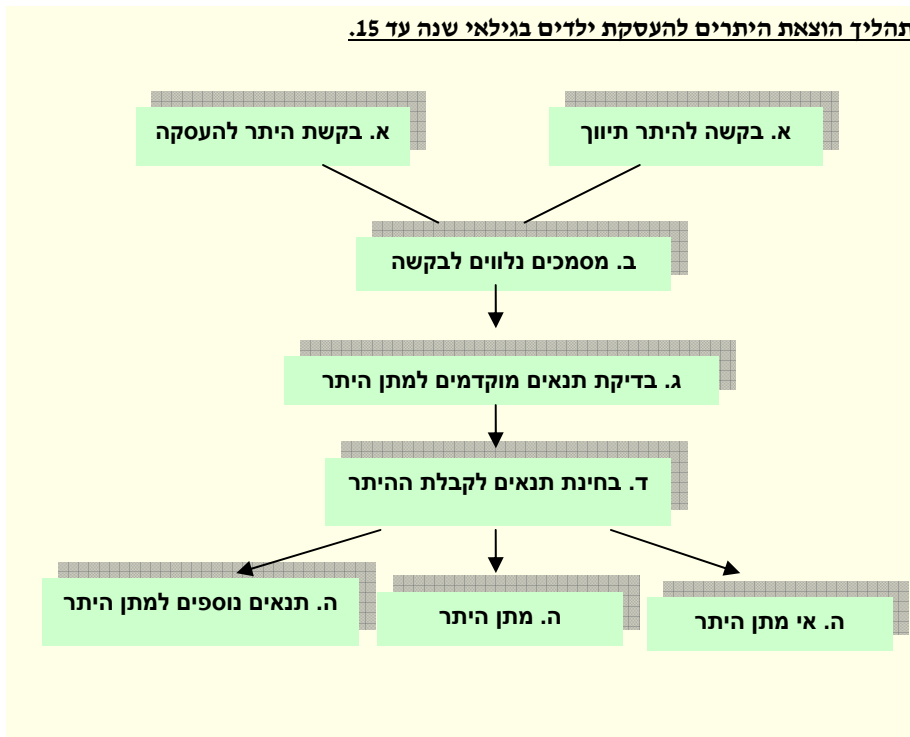
החוק מתייחס ל"העסקת ילד" גם אם לא נתקיימו יחסי עובד מעביד ואף אם ההעסקה היתה חד פעמית, וזאת בין אם ההעסקה היתה בשכר ובין אם ללא תמורה.

השכר לשעת עבודה עד גיל 15, על פי חוק שכר מינימום הנו 13.49 ₪.

תהליך הוצאת היתר להעסקת ילדים בהופעות ובפרסומות

השר הטיל את סמכותו על האגף לפיקוח על העבודה להוציא היתרי העסקה לילדים. ההיתר מיועד להפקה אחת, כלומר, במידה והילד יעבוד בהפקה נוספת ידרש היתר נוסף.

תהליך הוצאת היתרים להעסקת ילדים בגילאי שנה עד 15.

תקנות עבודת הנוער, העבדת ילד בהופעה או בפרסומות, התשנ"ט-1999

התקנות - שעות העבודה והפסקות במהלך העבודה:

סוג ההופעה	גילאים	מספר שעות עבודה מרבי ליום	מספר שעות עבודה מרבי לחודש	טווח שעות עבודה מותר	הפסקות
כל הופעה	שנה עד 6	4	10	ילד שחל עליו חוק לימוד חובה- בזמן חל עליו חוק לימוד תום הלימודים חובה- ועד 18:00.	על פי צרכי הילד לא פחות משעה וחצי ליום
				בחופשות: 8:00-18:00	
בהופעת פרסום	למעלה מ-6 שנים וטרם מלאו 12 לו	לימודים: 5	בתקופת לימודים: 12	בתקופת לימודים משעת תום הלימודים ועד 20:00	הפסקה בת 10 דקות לפחות אחרי כל שעת עבודה מהן אחת של 30 דקות לפחות
				בחופשות: 8:00-20:00	
בהופעת פרסום	מלאו 12 לו וטרם מלאו 15 שנים	לימודים: 6	בתקופת לימודים: 15	בתקופת לימודים משעת תום הלימודים ועד 20:00	הפסקה בת 10 דקות לפחות אחרי כל שעת עבודה מהן אחת של 30 דקות לפחות
				בחופשות: 8:00-20:00	
בהופעה ציבורית	למעלה מ-6 שנים וטרם מלאו 12 לו	לימודים: 3	בתקופת לימודים: 32	בתקופת לימודים משעת תום הלימודים ועד 20:00 מגיל עשר ניתן להעסיק עד 23:00.	רבע שעה אחרי שתי שעות עבודה וחצי שעה לאחר שתי שעות עבודה נוספות
				בחופשות: 8:00-20:00	
בהופעה ציבורית	מלאו 12 לו וטרם מלאו 15 שנים	לימודים: 4	בתקופת לימודים: 40	משעת תום הלימודים ועד 24:00	חצי שעה אחרי שלש שעות עבודה ורבע שעה לאחר שלש שעות עבודה נוספות
				בחופשות: 8:00-24:00	

הסבר לתהליך-

(א) אל האגף לפקוח על העבודה עשויות להגיע בקשות להיתרים מחברות תיווך⁶ כמו גם מחברות הפקה.

היתר לתיווך - בקשת חברת התיווך **לאישור כללי** לתווך בהעסקת הילד בהפקות – במשך שנה אחת;

היתר להעסקה - בקשה ע"י החברה המפיקה להעסיק ילד **בהפקה ספציפית**.

ואולם, ילד שניתן היתר לתיווך העסקתו בהופעה ציבורית או בפרסומת, עדיין אין להעסיקו בהופעה או בפרסומת כאמור, כל עוד לא ניתן היתר העסקה מתאים להעסקתו בהופעה או בפרסומת הספציפיים.

(ב) בדיקת התקיימותם של תנאים מוקדמים למתן היתר. בדיקתם נעשית ע"י האגף לפיקוח על חוקי עבודה במשרד התמ"ת.

בין שאר התנאים להיתר **להעסקה**⁷ בהופעה ציבורית או בפרסומת, נדרשים התנאים שלהלן:

לילד מלאה לפחות שנה (אלא אם כן השר החליט, על סמך המלצה פה אחד של ועדה מייעצת המורכבת מנציג שר התמ"ת, נציג שר החינוך ונציג שר התרבות, לאפשר העסקת ילד שטרם מלאה לו שנה בהופעה ציבורית – וזאת אם היא למטרה חינוכית או לימודית, והשתתפות הילד שטרם מלאה לו שנה היא הכרחית בגלל תכני ההופעה);

מבקש ההיתר אינו בעל הרשעה בגין עבירות אלימות או עבירות שבעקבותיהן עלול להיפגע הילד.

(ג) בקשה להיתר העסקה תכלול-

1. פרטים על המבקש (ואם זו חברה – על החברה ופרטיה), הילד, האישורים הדרושים לשם העסקתו, ההופעה ותכניה, ותפקיד הילד בה;
2. התחייבות התאגיד למלא אחר תנאי ההיתר, התקנות והחוק, ואישור לעיין במרשם הפלילי;
3. אישור רופא תקף לחצי שנה;
4. אישור מנהל המוסד החינוכי;
5. חתימת ההורים;
6. עמדתו של הילד (בגיל בו הוא מסוגל לכך);
7. ניתן לדרוש פרטים נוספים.

היתר להופעה ציבורית - יכלול נוסף לטופס הבקשה:

1. תוכן ההופעה, תוך ציון תפקידו של הילד.
2. תכנית ההופעות ברחבי הארץ.

תנאים נוספים לקבלת היתר העסקה-

בהופעה לא יהיו תכנים בעלי מסר של: אלימות, יצירת הפחדה או מתח, עירום, רמזים מיניים, מסרים גזעניים, עידוד לצריכת אלכוהול וסמים, עידוד לנטילת סיכון בריאותי או בטיחותי;

מקום ההופעה: עומד בתנאים הבטיחותיים, לרבות תנאי אקלים נאותים ומניעת חשיפה לקרני השמש, במקום יהיה תיק עזרה ראשונה. מצויה פינת מנוחה. לילד מסופקים שתיה, ובהעסקה ארוכה גם ארוחה; מובטחת הסעה בטוחה למקום ההופעה ובחזרה לבית המגורים (או לינה נאותה).

הילד זוכה: ליחס של כבוד, סובלנות, והתחשבות בצרכיו, מקפידים על הפסקות ועל שעות מנוחתו (בהתאם לתקנות), מתלווה אל הילד (עד גיל 8) הורה או בן משפחה בגיר;

בנוסף: ניתן לקבוע בהיתר תנאים נוספים, וכן לדרוש ממבקש ההיתר למנות מומחים להבטחת בטיחות מקום ההופעה ובריאות הילד.

6. חברת התיווך – מטרתה למצוא עבור הילד עבודה ולשלם את שכרו בניכוי של עד 20% עמלה. החברה המפיקה – מספקת את העבודה בפרסומות, הצגות וכיו"ב את התשלום מעבירה לחברת התיווך. עם זאת, העסקתו של ילד יכולה להתקיים ישירות מול חברת ההפקה ואז שכרו משולם על ידה.

7. **היתר להעסקה** – הינו היתר העסקה לעבודה מסויימת. **היתר לתיווך** – הינו היתר עבור ילד מסויים היתר כללי שמתיר את עבודת הילד.

בין שאר התנאים להיתר לתיווך להעבדת ילד בהופעה ציבורית או בפרסומת, נדרשים התנאים שלהלן:

1. לילד מלאה לפחות שנה;
 2. מבקש ההיתר אינו בעל הרשעה בגין עבירות אלימות או עבירות שבעקבותיהן עלול להיפגע הילד.
- כאשר מדובר בהיתר תיווך נדרש, בנוסף, גם היתר להעסקת הילד ע"י מבצע ההופעה או הפרסומת.**

(ד) בקשה להיתר תיווך תכלול-

1. פרטים על המבקש (ואם זו חברה – על החברה ופרטיה), על הילד, ועל העבדתו;
2. התחייבות התאגיד למלא אחר תנאי ההיתר, התקנות והחוק, ואישור לעיין במרשם הפלילי;
3. חתימת ההורים.
4. עמדתו של הילד (בגיל בו הוא מסוגל לכך);
5. ניתן לדרוש תנאים נוספים.

תנאים נוספים לפיצוץ פאזלות תיווך:

לא ייגבה או יידרש מהילד או מהוריו כל תשלום בעד התיווך וההוצאות הכרוכות בכך, למעט עמלה שלא תעלה על 20% מכל התשלומים ששולמו לילד או להוריו ע"י מקבל ההיתר, בעד השתתפות הילד בהופעה.

התיווך לא יותנו בקניית נכס או שירות מהמתווך או מאדם אחר שהוא הפנה אליו. לא נעשה שימוש בעירום או ברמזים מיניים.

אין בתיווך משום העמדת הילד בסיכון בטיחותי, בריאותי או גופני.

הילד זוכה ליחס של כבוד, סובלנות, והתחשבות במגבלותיו ובצרכיו לרבות הפסקות שהוא מבקש; ולא ננקטת כלפיו אלימות פיזית או מילולית, או לשון שיש בה יסודות של פגיעה והשפלה; כמו כן המתווך נוהג בנאמנות ובהגינות ובדרך מקובלת ומוסר לילד ולהוריו כל מידע מהותי הנוגע לתיווך.

הורה או בן משפחה בגיר אחר נוכח בכל פעולות התיווך.

(ה) מתן היתר-

יש למסור להורים ולילד העתק מהתקנות, וכן מהתקנות בנושא ההעסקה, וכן העתק של ההיתר.

המתווך צריך לתת כל מידע ומסמך למפקח. בכל פרסומת לתיווך להופעה או פרסומת יש לכלול אזהרה שהעבדת הילד בהופעה או בפרסומת טעונה היתר נוסף.

היתר יינתן במידה ומולאו כל התנאים, ואם לא קיימות מניעה מלתת את ההיתר, או סיבה שלא לתת את ההיתר (כאמור להלן).

האגף לאכיפת חוקי עבודה מפקח האם קיים היתר לביצוע הופעות (לרבות חזרות ואימונים), ואם כן - האם תנאי ההיתר מתקיימים.

ההיתר כפוף לסיוג ולביטול, בין השאר במקרה שהתברר שההיתר ניתן על סמך מידע שגוי או כוזב, או אם הופר תנאי מתנאיו, או הופרו הוראות החוק או זכויות לנערים לפי חיקוק, או היה שינוי תנאים, או היתה הרשעה בעבירות.

אי מתן היתר לאמרות קיומם של התנאים-

גם אם מתקיימים התנאים שלעיל, השר לא יאשר היתר העסקה במקרים בהם הילד מתנגד להעבדתו, וכן אם בריאותו, חינוכו, בטיחותו, או התפתחותו עלולים להיפגע מן התיווך. כמו כן, השר רשאי שלא לתת את ההיתר אם היתה סיבה שלא לתת את ההיתר, כגון, תיווך העבדת ילד ע"י מבקש ההיתר ללא היתר או בניגוד לתנאיו, או הוגש כתב אישור על עבירות שהרשעה בהן אינה מאפשרת מתן היתר.

אכיפה וענישה

מפקחי האגף לאכיפה מדווחים על ביקורת בכ- 50% מהאתרים בהם מועסקים ילדים⁸.

מפקחי האגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד התמי"ת אוכפים את תקנות עבודת הנוער (העבדת ילד בהופעה או בפרסומת), התשנ"ט – 1999 ותקנות עבודת הנוער (תיווך להעבדת ילד בהופעה או בפרסומת), התשנ"ט – 1999 ואת קיום תנאי ההיתר. בסמכותם לבדוק, למשל, כי הילד מועסק בשעות העבודה המותרות על פי חוק ומפורטות בהיתר העבודה, הילד מקבל הפסקות, מנוחה, שתייה, אמצעי הגנה מהשמש- במידה וההפקה התקיימה בקיץ, הסעה, לוי הילד ע"י מבוגר, וכן התקיימות יתר התנאים שבהיתר ובתקנות.

8. מתוך האתרים שנבדקו בשנת 2004 מדווחים המפקחים על כ- 14% של הפרות בתנאי ההיתר בעיקר מצד חברות התיווך.

כשמדובר בילד שנעשה לגביו תיווך, המפקח בודק את התנאים להיתר התיווך, לפי התקנות, ובין השאר בודק שעמלת התיווך של החברה המתווכת, במידה וישנה כזאת, אינה עולה על 20% מגובה שכר הילד.

במידה וישנן חריגות נגבית עדות תחת אזהרה ממבקש ההיתר.

אם מצא המפקח שנעברה עבירה על הוראות החוק, לרבות אי קיום תנאי התקנות וההיתר, בסמכות המפקח להטיל קנס מנהלי בסך 3,500 ₪. במקום ההליך המנהלי, או אם הוגשה בקשה להישפט, יכול להיות מוגש כתב אישום שהעונש הצפוי כתוצאה מהרשעה בו הוא קנס של עד 39,150 ₪ או עד שנת מאסר.

ילדים עובדים בעולם⁹

לפני המהפכה התעשייתית, נחשבו הילדים כאמצעי ייצור, ואף כיום, יש המעסיקים ילדים, לעתים בתנאי עבודת ממש. בהשוואה בינלאומית עולה כי עבודת ילדים רווחת בעיקר במדינות העולם השלישי. ככלל ניתן לומר, שבמדינות בהן ישנה מערכת חינוך, המהווה מסגרת יציבה עבור ילדים, נמצא כי נמוך אחוז הילדים העובדים. העיסוק המרכזי במדינות המרבות להעסיק ילדים, הנו במשקי בית העובדים למטרות רווח או ברוכלות. עם זאת, ישנו אחוז לא מבוטל של ילדים בגילאים צעירים ביותר במדינות המפותחות, המועסקים בעבודות המהוות סכנה לחייהם, כגון- פורנוגרפיה, עבדות, לחימה.

ילדים עובדים ברחבי העולם- ארגון העבודה העולמי העריך בשנת 2000 כי ברחבי העולם ישנם כ-211 מיליון ילדים עובדים בגילאי 5 עד 14, מהם 2.5 מיליון במדינות המפותחות.

ילדים העובדים בעבודות מסוכנות- על פי ההערכות ישנם בעולם כ-170.5 מיליון ילדים בגילאי 5 עד 17¹⁰ העובדים בעבודות המסכנות את חייהם. הארגון הוציא בשנת 1999 רשימה של עבודות האסורות על פי חוק ומוגדרות כעבודות הפוגעות בבריאותם הפיזית או הנפשית של הילדים, עבודות החושפות את הילדים לניצול פיסי, פסיכולוגי או מיני. דוגמאות לעבודות הנחשבות לאסורות- עבודות מתחת לאדמה או מים, כריית פחם, שיפוצים, עבודה עם כלי עבודה כבדים, עבודה בחומרים מסוכנים, ברמות גבוהות של רעש או זיהום אוויר עבודה בלילה או מעל סף מסוים של שעות בשבוע- בהתאם לגיל וכן עבודות הפוגעות בלימודיו של הילד.

9. מקור I.L.O 2002

10. הנתונים על ילדים העובדים בעבודות מסוכנות ועל ילדים הנמצאים בסכנה ממורה מייחסים לילדים בגילאי 5 עד 17

ילדים בעולם הנמצאים בסכנה חמורה- ישנם כ-8.4 מיליון ילדים עובדים בעולם הנתונים בסכנה חמורה. מרביתם במדינות העולם השלישי ובמדינות המתפתחות אולם התופעה אינה פוסחת על המדינות המפותחות בהן כ-420 אלף ילדים המועסקים בזנות ובפורנוגרפיה, 110 אלף המועסקים בפעילויות בלתי חוקיות כגון עבדות ו-1000 ילדים המועסקים בלחימה.

סחר בילדים- ישנם בעולם כ-1.2 מיליון ילדים אשר "נמכרו" והועברו ממקום מגוריהם לארצות שונות, שם הם מועסקים בכל סוגי העבודות המסוכנות ביותר כגון בעבודות כפייה, זנות ופורנוגרפיה.

ילדים בעולם הנמצאים בסכנה חמורה, לפי פעילויות נבחרות ויבשת, 2002 באלפים ובאחוזים

פעילות לא חוקית	סה"כ			
	אלפים	מסה"כ	אחוז	זנות ופורנוגרפיה
יבשת				
מדינות מפותחות	421	5.4%	420	1
אסיה ואוסטרליה	6,210	79.6%	590	120
אמריקה הלטינית ¹	783	10.0%	750	30
הגוש הסובייטי לשעבר	5	0.06%	-	5
אפריקה	380	4.9%	50	120
סה"כ	7,799.0 ¹	100%	1,810	276

1) בפרסום ה-I.L.O מופיע סה"כ כללי כ-8.4 מיליון ילדים הנמצאים בסכנה חמורה בהשוואה לכ-7.8 בלוח לעיל. לגבי הפער (600 אלף) ידוע שכ-110 אלף מתוכם הם במדינות מפותחות ולגבי השאר לא הוצגה החלוקה. מקור: I.L.O 2002